

Kužna malokrvnost (infekciozna anemija) konj (IAK)

IAK je kužna bolezen konj in drugih ekvidov, ki jo povzroča virus. Prvič so bili klinični znaki te bolezni opisani v Franciji l. 1843.

Virus IAK uvrščamo med lenti viruse iz družine *Retroviridae*. Značilnost okužbe konj z virusom IAK je, da začetni akutni fazi bolezni sledijo ponavljajoča se obdobja izbruha bolezni, ki pa lahko poteka tudi brez kliničnih znakov. Žival lahko postane do življenjsko okužen skrit prenašalec bolezni.

Bolezen je razširjena po vsem svetu pri konjih, ponijih, oslih, mulah in zebrah.

Najpogostejši vir okužbe je kri okuženih konj, prenaša se z insekti (konjske muhe, obadi), ki se hranijo s krvjo in sicer mehanično, preko okuženega ustnega aparata. Možnost prenosa bolezni s konja, ki ne kaže kliničnih znakov bolezni je zaradi nizkega nivoja virusa v krvi bistveno manjša, kot s klinično bolne živali. Na širjenje bolezni vpliva tudi način hranjenja insektov, saj mora biti njihov obrok na okuženem konju prekinjen, ter takoj (v roku 4 ur) nadaljevan na neokuženem konju. Na prenos bolezni vpliva tudi razdalja med konji, saj je bilo ugotovljeno, da se 99% odstotkov konjskih muh vrne dokončat obrok nazaj na istega konja, če je sosednji konj oddaljen več kot 48m.

Prenos s kobile na žrebička je redek, a možen v maternici, pri žrebitvi ali pri uživanju kolostruma oz. mleka.

Virus se lahko prenaša s pripuščanjem pozitivnih konj, predvsem prihaja do okužbe kobil, če je ob pripustu poškodovana sluznica nožnice.

Virus IAK pa se lahko prenese tudi s transfuzijo okužene krvi ali okuženim kirurškim priborom in iglami, virus lahko na inštrumentih preživi do 4 dni pri sobni temperaturi.

Klinično izražanje bolezni je odvisno od količine in virulence virusa in individualne dovzetnosti organizma.

Ločimo tri oblike bolezni:

- **Akutna oblika** bolezni nastopi 5 – 30 dni po okužbi. Značilna je povišana temperatura, zmanjšano število trombocitov, slabo počutje, neješčnost, krvavitev iz nosu, edemi okončin. Znaki v nekaj dneh preidejo, lahko so tudi zelo blagi, pogosto so spregledani. Zelo redko se razvije huda klinična oblika bolezni, ki se konča s smrtjo. Večina okuženih konj po tej začetni fazi razvije ponavljajoča se obdobja akutnih kliničnih znakov (povišana temperatura, potrtost, neješčnost, zmanjšano število trombocitov in eritrocitov), ki trajajo 3 – 5 dni, z različno dolgim vmesnim časovnim obdobjem (nekaj tednov do nekaj mesecev).
- O **kronični obliki** bolezni govorimo, če akutna obdobja postanejo pogosta in znaki močno izraženi. Poleg ostalih že naštetih znakov konji izgubljajo telesno težo, prisotni so edemi okončin.
- Večinoma pa okuženi konji postanejo **tihi prenašalci virusa**, nikoli ne kažejo kliničnih znakov in jih odkrijemo pri naključnih rutinskih pregledih krvi. Verjetnost, da bodo okužili druge konje je zelo majhna, a obstaja.

Definitivno diagnozo bolezni postavimo s pomočjo seroloških testov krvi.

Zgodnja diagnostika IAK je težka, ker so serološki testi lahko negativni 10 – 14 dni po okužbi. Serokonverzija (čas, ki preteče od okužbe do pojava protiteles v krvi) pa je pri večini konj 45 dni.

V Sloveniji ukrepanje za ugotavljanje, preprečevanje širjenja in zatiranje IAK ureja Pravilnik o ukrepih za ugotavljanje, preprečevanje širjenja in zatiranje kužne malokrvnosti konj (*Anaemia infectiosa equorum*), UL RS št. 99/2006, 25. 9. 2006.

Po 6. členu tega pravilnika je bolezen IAK uradno potrjena, če so podani klinični znaki in so izvidi diagnostičnih preiskav krvnih vzorcev sumljivih živali ali trupel poginulih živali pozitivni, v nasprotnem primeru se šteje, da je bolezen uradno izključena.

Načini odstranjevanja okuženih konj iz populacije so v različnih državah različni. Najpogostejši ukrep je evtanazija okužene živali oziroma zakol pod posebnimi pogoji.

V nekaterih državah ZDA konje okužene z IAK (t.i. »reaktorje«) trajno označijo z vročim žigom na vrat oziroma tetovažo na ustnico in jih redijo izolirane (v razdalji minimalno 180 m) od drugih ekvidov. Konje, ki so bili v času ugotovitve okužbe v radiju znotraj 180 m od reaktorja, pa ponovno testirajo po 30 - 60 dneh. Če je test po 60. dneh negativen, se smatra, da so konji prosti okužbe.

8. člen slovenskega Pravilnika o ukrepih za ugotavljanje, preprečevanje širjenja in zatiranje kužne malokrvnosti konj predpisuje, da morajo biti vsi kopitarji, ki se odpremljajo na trge, sejme, razstave, tekmovanja ali druga zbiranja živali ali ob spremembi lastništva enkrat letno pregledani na IAK. Rezultat tega pregleda mora veterinar vpisati v identifikacijski dokument kopitarja.

Rejci in lastniki kopitarjev se morajo zavedati pomena rednega preventivnega testiranja živali na IAK za preprečevanje širjenja te bolezni. Še posebej lastniki in upravitelji hlevov ne bi smeli dovoliti, da na njihovo posestvo vstopi konj, ki nima veljavnega negativnega izvida IAK.

Virus IAK je kužen samo za ekvide in ne predstavlja nevarnosti za ljudi.

dr. Petra Kramarič, dr. vet. med.

Vir:

Sellon DC, Long MT. Equine Infectious Diseases. St. Louis, Missouri: Saunders, 2007:213 – 19.